

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliae Catholicae De Sacris Arcanis Deiparæ Mariæ Et Iosephi

Cum quadruplici Indice

Cartagena, Juan de

Coloniae Agrippinae, 1613

Homilia Vigesimaquinta. Exponuntur verba illa: Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles: vnde de regnorum inconstantia, & volubilitate, necnon de humilium exaltatione breuiter disseritur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51414)

Isai. 1.

2. ad. h. 1.

fere bona adimit, & in maximā inopiam & egestatem reducit: *Cum fueritis, velut quercus defluentibus folijs, & velut horius absque aqua.* Adumbrat egregiè hanc stragem, & lacrymandam iacturam sacrilega illa templi deprædatio, quam impius Antiochus patravit: ingressus est hic templum Domini, & abstulit candelabrum, mensam propositionis, argentum, & aurum, vasa omnia sacra, nec non & coronas, & ornamentum templi; non secus accidit animæ, quæ templum erat Dei, cum primum enim peccatum in illam ingreditur, aufert candelabrum lucens propriæ cognitionis, tollit aurum charitatis, prædatur vasa, hoc est, lacrymas deuotionis ab oculis fluentes, tollit de medio mensam propositionis, hoc est, sacra Eucharistiæ panem, quo vescendi indignam se reddit anima, ac tandem (quod maximè deplorandum est) aufert coronas, hoc est, merita, non solum quia dum adest peccatum, prohibet meritoria opera fieri, sed quia præterita omnia merita totius antea vitæ, vnicum etiam solum peccatum mortale non solum exterius, sed omnino iaterius, ac pure mentale penitus destruit, atque deuasat. Hoc tam ingens damnum, ac tanti momèti detrimentum, summa vigilantia euitare fatagens Iob dixit verba illa consideratione dignissima: *cunctis diebus, quibus nunc milito, expecto, donec veniat immutatio mea:* mirabilis sanè est copulatio illa omnium dierum vitæ suæ, cum momento illò, & tunc temporis; qui enim fieri poterat, ut militaret in vno momento per omnes dies vitæ suæ: *cunctis diebus, quibus nunc milito?* Maximè quia cum illud, nunc erat præsens, iam præteriti dies elapsi fuerant, & cum aderat vltima pugna, iam aliæ transferant, quomodo ergo in illo nunc poterat militare, & pugnare omnes pugnas præsentis, & præteritæ, quæ iam sepe in obliuione erant? iudicabat sanè sapientissimus Iob, quod in quocumque instanti, tentatione instigante, vim sibi inferens ei non succumbebat, non solum

Iob. 14.

Iob ubi supra.

pugnabat ad præsentem hostem vincendum, sed ad conseruanda etiam omnia antea vitæ suæ merita, quæ per vnicum peccatum lethale penitus corruere nouerat; & ad id significandum scire, & compendiose dixit: *Cunctis diebus, quibus nunc milito, cunctos vitæ suæ dies præteritos cum præfenti nunc coniungens.* Ac tandem sicut mors corporalis, seu recessus animæ à corpore, insensibile illud reddit, ita non semel accidit (quæ humana peccatoris miseria est) ut illum peccata diuinæ vocationi, ac sanctis inspirationibus insensibilem reddant, Ieremia dicente: *Confusione non sunt confusi, & erubescere nescierunt:* Eoque vsque creuit eorum insensibilitas, ut non vereantur dicere: *Absque peccato, innocens ego sum, propterea auertatur furor tuus à me.* sed respondit ei Dominus: *Ecce ego iudicio contendam tibi, tecum, eo quod dixeris, non peccavi.* Satius igitur est animæ peccatrici, cum summo animi dolore, ac profunda humilitate, & submissione, cum Dauid flente dicere: *peccavi, ut quod ille audiuit, ipsa etiam audiat: Dominus quoque transfudit peccatum tuum:* Cui sit honor & gloria in sæcula sæculorum. Amen.

HOMILIA XXV.

Exponuntur verba illa: *Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles: vbi de regnorum inconstantia, & volubilitate, ne non de humilium exaltatione breuiter differatur.*

NR IQVI Patres, & grauissimi alij Expositores in huius loci interpretatione in varias abièrunt sententiis. Eusebius Emisenus homiliae sextæ ante Natiuitatem Domini, Cyriacus, Nicolaus de Lyra, Cyrillus, Episcopus Iacob, de Christopolitanus, & alij per hos potentes, Valentinus Iudæos

Judæos intelligunt, qui valde potentes fuerunt, Lege, & Prophetis præmuniti. Alij, quos sequitur, & refert Cardinalis Toletus, super cap. i. Lucæ, ad exempla Iudæorum superiorum temporum Virginæ alluisse putant; ut ad Saulem, quem Deus de regio solio deturbavit, & ad Davidem, quem ad regnum euexit, ut i. Regum 16. Constat item in sacris libris multos populos, nationes, principes, & Reges Deum debellasse, & regnis spoliasse, & Iudæos introduxisse, & in eorum sedibus illos collocasse, ut ex libro Iosue satis constat, qui totus in his rebus enarrandis versatur. De hac depositione potentium, & humilium exaltatione est illud Deuteronom. 7. *Cum deleuerit gentes multas coram te, Hethæum, Gergezeum, & Amorhæum, Chananeum, & Pherezæum, & Heuæum, & Jebuseum, septem gentes multo maioris numeri, quam tu es, & robustiores, &c.* Et illud Psalmi 34. *Perussit reges magnos, & occidit reges fortes, Seon regem Amorhæorum, & Og regem Basan, & dedit terram eorum hereditatem, hereditatem Israel seruo suo: Quia in humilitate nostra memor sui nobis.* Alij, ut Cyrillus, & Græcus auctor apud Diuum Thomam super cap. i. Lucæ, per potentes, Dæmones intelligunt, qui ante Christi aduentum in mundo regnabant, per humiles verò omnes, qui ab iisdem Dæmonibus vexabantur: Magna, inquit Cyrillus, sapiebant Dæmones, & Diabolus, Gentium sapientes, Pharisei, & Scribæ; hos tamen deposuit, & exiitque humilitatis se sub potenti manu Dei, dans illis virtutem calcandi serpentes, & scorpiones, omnemque potestatem inimici. Alij, ut Diuus Augustinus, & Hugo Victorinus, uterque super Magnificat, & Theophylactus in caput primum Lucæ, tam Dæmones, quàm Iudæos per hos potentes significari autumant. Alij verò, ut Albertus, Tyrannos, eos qui opprimunt iustos intelligunt, de quibus dicitur Sapient. 2. *Sit fortitudo nostra Lex iniustitia. Quod enim infirmum est, inuile inuenitur: & isti sunt, qui propriè vocantur tyranni: Vera enim potestas illa dici-*

tur, quæ circūscripta est limitibus iusti, & æqui, sicut dicitur ad Rom. 13. *Non est potestas, nisi à Deo; Quæ autem sunt, à Deo ordinatæ sunt.* Hi ergo qui in tyrannide potentiam suâ exercent, abusiue certe potentes vocantur, cum potentia ad libitum, non ad rationem utantur, de his Isaias ait: *Vae, qui potentes. Isai. 57. Effusis ad bibendum, ad ebrietatem sectandam, & usque ad vesperam, ut vinum astuetis.* Hos igitur potentes deponit Dominus, Iob. 12. *Effudit oppressionem super principes, & eos qui oppressi sunt, liberat.* Alij denique, ut Beda per Bedam super cap. i. Lucæ, D. Thomam, intelligunt eosdè superbos, qui postea facti sunt humiles, ita ut qui propter superbiam erant depositi, postea per humilitatem fuerint exaltati: *Quamuis etiam, inquit Beda, ita rectè possit intelligi, quod nonnunquam illi ipsi, qui merito suæ exaltationis à Domino fuerant eiectioni, denuò miserante illis ad humilitatis gratiam redeant, ita ut merito deuotæ humilitatis erigantur ad gloriam.* Euthymius, quem sequitur Maldonatus, exiimat, B. Virginem in hoc Cantico imitatam fuisse Annam Samuelis matrem, quæ dicebat: *Dominus pauperem facit & ditat, humiliat & subleuat.* Itaque censet, quod etiam Beda dixit, nullum ibi præteritum, aut futurum exemplum notari not significari, sed quid Deus facere possit, aut soleat. Est autem mos scripturæ inter laudes diuinæ enumerare, quod regna transferat, & nonnullos de folio deiciat, & alios ad dignitatis culmen euehat. sic enim Daniel ait: *Et ipse mutat tempora, & etates, transfert regna, atque constituit: & Psalm. 106. Effusa est contentio super principes, & errare fecit eos in initio, & non in via.* Et Iob. 2. *Balthæum regum dissoluit, & praecepit fune reges eorum.* Et i. Reg. 2. *Suscitauit de puluere egenum, & de stercore eleuat pauperem, ut sedeat cum principibus, & solum gloria teneat.* Inter autem has omnes expositiones hæc nobis magis arridet, ita ut Virgo abstracta à Iudæis, atque Gentilibus, Dei omnipotentiam maximè commendat, laudans illam in eo, quod regna destruat, &

ex vna gente in aliam propter iniquitatem venire faciat: sic à Chanaanais regnū trāstulit ad Iudæos; à Saule ad Dauidem; à Salomone ad Ieroboam: scriptum est enim Ecclesiast. 10. Regnum à gente in gentem transfertur propter iniustitias, & iniurias, & contumelias, & diuersos dolos. Hoc eodem sensu etiam Dauid Psal. 112. dixit: Suscitans à terra inopem, & de stercore erigēs pauperem: vbi Euthymius: Laudat, inquit, atque admiratur Prophetam Dei potentiam, qui de facili immutat quodcumque vult: Vt collocet eum cum principibus, cum principibus populi sui: hoc est, prouehit illum ad imperium, ad quod collocari solet & potest. vnde & subdit: Potiorem potentiam Dei admiratur, qui non ipsas tantum res immutare possit, sed ipsam etiam rerum naturam: vnde ait: Qui habitare facit sterilem in domo, matrem de filio letantem, quemadmodum sepe numero efficit. hæc ille. Ad hanc rem, præclaram illam Philonis sententiam de volubilitate, atque instabilitate regnorum huius mundi neuiquam hoc loco præmittam, quæ multiplici in libro, cuius est titulus. *Quod Deus sit immutabilis.* ait enim: An putas, rem vllam mortalem vere esse, & non tanquam in suggestu quodam ab inani, & incerta opinione sustineri, non aliter, quam somniorum ludum? Quod si non libet singulorum fortunæ perquirere, vide regionum integrarum & gentium mutationes. Floruit quondam Græcia; sed Macedones potentiam ei abstulerunt. Postea Macedonia præualuit opibus; sed diuisa in plures portiones sic debilitata est, vt tandem omnino interiret. Ante Macedonum imperium inclita fuerat Persarum felicitas; sed vna dies tam ingenti regno finem attulit; & nunc Persæ, pænes quos paulo ante fuerat imperium, sunt Parthorum provincia. Fuit Ægypti olim per ampla & magnifica potentia; sed nubes in modum præterijt eius felicitas. Quid Æthiopes? Quid Carthago in Africa? Quid Pontici Reges? Quid Europa, Asiaque? vt compendio dicam, totiusque orbis habitabilis? nonne more nauis susque deque iactatæ marinæ fluctibus, nunc secundis ventis, nunc

aduersis ventis? Nam verbum diuinum choreas in orbem ducit, quod vulgus hominum Fortunam nominat, & omnes gentes circumlustrans, nunc hinc, nunc illis imperia, vel tribuit, vel adimit. Nihil igitur est humanis rebus præter vmbriam, aut anxi; leuissimam sue mora præteruolantem: eunt enim omnia vltro citroque tanquam aëstria. Nam vt marini aestus, nunc cum magno impetu, sonituque accedunt, & longè lateque per littora dissundantur vndis stagnantibus; nunc resiliunt retro, nec solum terram, sed maris etiam partem aqua nudatam in similitudinem conuinentis redigunt: simile quiddam accidit, quando fortuna postquam populosam aliquam gentem inundauit magnæ felicitatibus, fluxu auerso, ne quædam quidem finit reliquam, deletis etiam pristina opulentia vestigijs. hæc tenus ex Philone. Apta sanè sine similitudine idipsū, quod dixerat Salomon: *Ludæus in orbem terrarum.* Philo illis verbis expressit: *Verbum diuinum choreas in orbem ducit.* Quamuis enim ex Hebræo nonnulli sic transferant, locū illum explanantes, tamen eundem affirmant illum hunc sensum facere: *Ludum faciens de orbem terrarum:* idque duplici de causa: Tum quia orbis terrarum similis est ludo pilæ, quæ ab vno ad alium transmittitur secundum quandam reuolutionem: regna enim, & imperia transfert Deus de gente in gentem: vnde Diogenes Laërtius in vita Æsopi philosophi refert, quod quadam die interrogatus quid faceret in cælis Iuppiter, respondit: *Exultat humilia, & fortia quæque deprimit.* Tum etiā, quia instat ludi parum mundi pompa durabit, iuxta illud Osæ: *Transire fecit Sarraria Regem suum, quasi spumam super faciem aque:* vbi Hieronymus ait: *Sicut D. Hieron. spuma, quæ super aquam est, cito dissoluitur, sic regnum decem tribuū velociter finietur.* Omnes enim reges, ac principes elegantissimi similitudine spumæ, seu potius bullæ, quæ super aquam excitantur, & natant, comparantur. Sicut enim bullæ in aquis emergentes, & in earum summitatibus natantes (vt ait D. Hieronymus, in cap. 10. Osæ) quod magis intumescunt, eò celerius euascent, nec

nescunt, ita reges quò magis superbiunt & potentiores euadunt, eo ferè celerius ruunt. Et quemadmodum maior bullarum tumor citissimè earum exitum demonstrat, sic regna, potentia & magnitudine breuitempore dilatata, celerius deficiunt. Præterea sicut bullæ in aquis, aliæ aliis subinde succedunt, eundem tamen omnes exitum tandem habent: ita reges sibi inuicem in potestate succedunt, sed omnes tandem sicut bullæ, seu spumæ, breuissimo temporis spatio euanescent. Neque id solum conuenit ob humanæ vitæ breuitatem, quæ nocturnis excubiis celeriter desinentibus à Dauide rectè comparatur, verum etiam ob terrenorum regnorum conditionem, quæ mutabilitati subiecta sunt, vel (vt verius dicam) ob secretiora Dei iudicia, quibus regna trãferendo, & in reges diuersos homines successiue eligendo, quasi choreas in orbe ducit, & modo huic & modo illi imperia aut confert, aut aufert, donat vel adimit. Quocirca huiusmodi regnorum & regum mutatio rectè per verbum *transire*, Oseas describit: *Sicut mane transit, pertransit rex Israel.* Mane autem vocat (vt ait Hieronymus) ortum auroræ inter Solis, noctisque viciniam, vt celeritate terrena regna defluere, & dilabi significaret.

Illud tamen obseruandum est, quod cum B. Virgo ait: *Deposuit potentes*: notanter addens *de sede*, effusam Dei dispersionem, ac depositionem vsque ad radicem eleganter describit; dum reges, ac potentes à proprio eorum solio, ac throno deturbandos, eticiendos, ac deponendos canit. Quis potentior & superbior Pharaone, qui iubente Deo, vt dimitteret populum suum, quãtum potuit diuinæ voluntati obstitit, & ex diuina virtute populo ab eius captiuitate egrediente, copiosissimo exercitu illum persequutus est, vt illum, vel interficeret, vel ad pristinam reduceret seruitutem persequar, & comprehendam, euaginato gladio meo, interficiet eos manus mea? tamen vt cecinit Moyses:

Flauit spiritus tuus, & operuit eos mare: non solum regno, sed & vita illum priuauit. Daniel etiã ait: *Arborem, quam vidisti sublimem, atq; robustam, cuius altitudo pertingit ad cælum, & aspectus illius in omnem terram, & rami eius palcherrimi, & fructus eius nimis, & esca omnium in ea; subter eam habitantes bestie agri, & in ramis eius commorantes aues cæli: tu es Rex, qui magnificatus es, & inuadisti, & magnitudo tua creuit, & peruenit vsque ad cælum, & potestas tua in terminos vniuersæ terræ. Quod autem vidit Rex, vigilem & sanctum descendere de cælo, & dicere: Succidite arborem, & dissipate illam, atramen germen radicem eius in terra dimitte, & vinciatu ferro, & ere, in herbis foris, & rore cæli conspergatur, & cum feris sit pabulum eius, donec septem tẽpora mutantur super eum. Hæc est interpretatio sententiæ Altissimi, quæ peruenit super Dominum meum regem: Eijcient te ab hominibus, & cum bestiis ferisq; erit habitatio tua, & sœnum, vt bos comedes, & rore cæli insunderis. hæc Daniel. vbi vides Regnum, ac Regem à folio, & sede eradicari, & iuxta radicem succidi, quæ grauissima atq; acetbilissima censetur potentium pœna. Quod aut aliquando ex Dei benignitate radices omninò non euellantur, id ad summã Dei clementiam spectat, qui semper homini in hac vita quædam relinquit semina ad pœnitendum. Deinde regem Saulem propter superbiam & inobedienciã suam à sede regni sui deturbatum fuisse nemo ignorat, cum in lib. Paralip. legamus: *Mortuus est Saul propter iniquitates suas eò, quod præuaricatus sit mandatum Domini quod præceperat, & non custodierit illud: sed insuper etiam Pythonsam consuluerit, nec sperauerit in Domino: propter quod interfecit eum, & transtulit regnum eius ad David filium Isai.* Insuper etiam in sede illius sedere fecit Dauidem, in quem transtulit regnum eius. Salomonem etiam, potentissimum regem Deus de sede maiestatis deturbauit nõ in se, sed in filio suo Ieroboam, cui Dominus vnã tantum Tribum præter suam (sicut Glossa interlinearis ibi adnotauit)*

Daniel. 4.

1. Paral. 10.

T t t

d e r e

3. Reg. 11.

dereliquit, & reliquas decem abstulit, super caesq; Ieroboam, Salomonis seruum, regem constituit, vt & Dominus ipsi Salomoni praedixerat in hac verba: *quia habuisti hoc opus te, & non custodisti pactum meum, & praecepta mea quae mandavi tibi, dirumpens scindam regnum tuum, & dabo illud seruo tuo: Verumtamen in diebus tuis non faciam propter David patrem tuum: de manu filij tui scindam illud, nec totum regnum auferam, sed Tribum vnam dabo filio tuo propter David seruum meum, & Ierusalem, quem elegi: Narrant itē sacra Scriptura, quod postquam Sennacherib Rex Assyriorum cepit ciuitates munitas Iudae, milit cum magno exercitu Rabfacem de Lachis in Ierusalem ad regem Ezechiam. Cumque ad eum egredierentur nonnulli de ciuitate, ipse Regis Sennacherib nomine, sic ad eos locutus est: *Dicite regi Ezechia: Haec dicit Rex magnus, Rex Assyriorum: Quae est ista fiducia qua confidis? aut quo consilio vel fortitudine rebellare disponis? super quem habes fiduciam, quia recessisti à me? Ecce confidus super baculum arundineum confractum istum, super Aegyptum, cui si innixus fuerit homo, intrabit in manum eius & perforabit eam: sic Pharaon Rex Aegyptii omnibus, qui confidunt in eo. Potens erat Sebna prepositus templi Ierofolymitani: comminatur ei Dominus, quod sacerdotio destituendus sit, Isaia 22. *Expellam te, inquit, de statione tua, & de ministerio tuo deponam te, & erit in die illa: Vocabo seruum meum Eliacim, filium Helcie, & induam illum tunica tua, & cingulo tuo confortabo eum, & potestatem tuam dabo in manu eius. Consulto missum facio Antiochum funesta morte extinctum; Amanem Principem à dignitate depositum, & in ligno suspensum; Herodem à vermibus consumptum, & alios penè innumeros, quibus sacra volumina scaterent. Ad Iudaeorum depositionem, & gentilium exaltationem venio. Iudaei quidem depositi fuerunt de sede honoris, de sede regali, de sede sacerdotali, de sede iudiciali, de sede propria ciuitatis, de sede denique propria domus,***

Isaia 36.

Isaia 22.

2. Mach. 9.

Esther 7.

Actor. 12.

vt impletur illud Deuteronom. *Erunt gentes ad copiam, incredulus autem populus ad eandem: quod sub eleganti re exaphora explicuit Regius Vates, cum dicit: Posuit flumina in desertum, & exitus aquarum in iustum, terram fructiferam in saliginem, à malitia inhabitantium in ea. Posuit desertum in stagna aquarum, & terram sine aqua in exitum aquarum: In quibus verbis duo nobis propheta detegit, ostendit miserorum & infelicitum Iudaeorum depositionem, cum dicit: *Posuit flumina in desertum: curtebant apud Iudaeos doctrinae fontes, scaturiebant prophetarum oracula; sed haec adeo defecerunt, vt merito dicere possint: Iam non est propheta, & nos non cognosceret amplius: sed vnde hoc? à malitia inhabitantium in ea? hinc enim est, & non aliunde. Quod si quaeratur apud illos fides Christi, non inuenitur; si prophetæ, non inueniuntur; si sacerdotes, non inueniuntur; si sacrificium, non inuenitur; si templum, non inuenitur; immò si quaeratur, an Deum habeant, respondet Azarias filius Obed, diuino spiritu afflatus, remansisse sine Deo: *Transibunt autem multi dies in Israel absque Deo vero, & absque sacerdote, doctore quoque, & absque lege: non potest certe excogitari, quomodo eius depositio à sede honoris, & dignitatis amplius excrescere potuerit, maximè cum iam verè ipsis rebus insensibilibus Iudaei insensibiliores, & stupidiore facti sint. Coelum Christum agnouit, Ecclesia dicente in eius natiuitate: *Caeli mellisui facti sunt: mare agnouit: Quis est hic, quia mare & venti obediunt ei? Terra agnouit, cum eo moriente cõtremit: Sol agnouit radiantem suam lucem in nece eius abscondens: Saxa agnouerunt, Euangelista dicente: *Petrus scisse sunt: Infernus tandem agnouit, mortuos suos reddens: Monumenta aperta sunt, & multa corpora sanctorum surrexerunt: soli tamen Iudaei non tantum dicam brutis animantibus, sed ipso inferno obstinatiores, semper illum spreuerunt, & longè à se abiecerunt, & ideo meritò Deus illos abie-*****

Deut. 21.

Psal. 106.

Psal. 75.

2. Paul. 19.

Eccle. 12.

in off.

Math. 8.

Math. 27.

Ibid.

Ibid.

Ibid.

Ibid.

Ibid.

Ibid.

Ibid.

Ibid.

Ibid.

Ibid.

Ibid.

abiecit, ac de sede deposuit, & eorum loco introduxit Gentiles. Vnde D. Paulus vocat Iudæos ramos confractos, gentiles verò ramos insitos, fructum ferentes. quod si aliqui ex rami fracti sunt, tu autem cum oleaster esses, insertus es in illis, & socius radicis, & pinguedinis oliuæ factus es: ecce aperte describit Apostolus Iudæorum humiliationem, dum vocat illos ramos confractos, qui iam vitam radicis non participant, nec ad aliud sunt aptiores, quàm ad combustionem: ecce etiam quàm egregiè exaltationem Gentilium decantat ad Christum conuersorū, insertis in bonam oliuam illos comparans, qui instar oliuæ semper viriditate fidei seruant, & oleum bonorum operum producat, ne cōpelantur, si ab aliis oleum postulent, repulsam illam pati, quam Iudæi sine dubio patientur: *Ite potius ad videntes, & emittite vobis.* Porro loquens Salomon in genere de omnibus superbis, vt ad omnes nationes extenditur, pœnam hanc depositionis, quam spiritu prophético prædixit Deipara, sub eleganti metaphora his verbis descripsit: *Radices gentium superbarum arsecit Deus, & plantauit humiles ex ipsis gentibus. Terras gentium euertit Dominus, & perdidit eas vsq; ad fundamenta, arsecit Deus ex ipsis, & disperdidit eos, & cessare fecit memoriam eorum à terra: memoriam superborum perdidit Deus, & reliquit memoriam humilium sensu.*

Cause autem, ob quas frequentius Deus deponere confuevit potentes, multiplices sunt; Prima efficiata viuendi licentia, Salomone dicente: *Malignitas euertit sedem potentium:* secunda, superbia: vt ait Ecclesiast. *Sedes ducum superborum destraxit Deus:* Tertia inobedientia, vt aperte indicant verba ad Saullem: *Pro eo quod abiecit, &c. abiecit te Dominus ne sis rex.* Quarta insipientia, vt testatur Isaias: *Non vocabitur ultra is, qui insipiens est, princeps:* Quinta, iniuriæ, contumeliæ & iniustitiæ illatio, vt ait Ecclesiast. in verbis illis supra citatis: *Regnum à gente in gentem transferitur propter iniurias, & contumelias, & v-*

niteros orbes. Sexta superbia, vt patuit in Rege Sennacherib sacra Scriptura dicente: *Superbus factus est potentia sua:* Septima, crudelitas, quia (vt inquit Salomon) de rege loquens: *Misericordia & veritas custodiunt regem, & roboratur clementia thronus eius.* Regem Herodem crudelitas à regia sede in inferni baratrum deturbauit, hæc ad eò in illo excelluit, vt Salomen sororem suam & virum eius, imò & proprium filium interficeret, vt auctor est Philo: vnde est illa celebratissima D. Augusti sententia (quam prius refert Macrobius) qui cum vidisset inter eos, quos in Syria rex Herodes intra bimatam iussit interfici, filium quoque eius fuisse occisum, perlepidè dixit: *Melius est Herodis porcum esse, quàm filium.* atque hæc sufficiant ad verba B. Virginis vt cumq; elucidanda. Verum cū Iob dicat: *Deus potentes non abiecit, cum & ipse sit potens:* mirabitur quispiam, Deiparam audiens: *Deposuit potentes de sede:* videntur enim hæc duo secum pugnare potentes non abicere, & eosdem de sede deponere. Nodus tamen iste bifariam solui potest. Primò si dicamus Deum non deponere potentes, quia potentes, sed quia iniqui, cuius euadens argumentum est, quod in sede eorum alios meliores eadem, vel maiori potentia gaudentes introducit; non ergo odio habet Deus potentiam principum, sed impietatem eorum. Secundo dici potest, quod cū Iob ait Deum potentes non abicere, de illis potentibus loquitur, qualis erat D. Paulus, qui dicebat: *Omnia possum in eo, qui me confortat:* Tales enim potentes Deus non solum non abiecit, sed vt potentiores fiant, opem suam illis impendit, Dauide dicente: *Posui adiutorium super potentem, & exaltavi electum de plebe mea.* De hoc potentium genere sacra Virgo non agit, sed de illis qui brachio potentia suæ consili supra mensuram suæ conditionis superbe efferuntur: hos quidem potentes de sede deponit, & humiles loco eorum substituit. Sed restat adhuc nodus alius dissolendus, qua

Eccle. 48.

Prou. 20.

Philo Iud. 1.

2. de tempo.

Macrob. lib.

2. saturnal.

c. 4.

Iob 36.

Philip. 4.

psalm. 38.

Rom. 11.

Matth. 25.

Eccle. 10.

1. p. 5.

Eccle. 10.

1. Reg. 15.

Isaie 32.

Eccle. 10.

qua nimirum de causa potentium peccata Deus agrè ferens, solum eos de sede deponit, & non pariter eorum euertit sedes, id enim condigne merebatur eorum petulantia, & insolentia: vnde Christus Dominus (vt refert D. Matthæus) templum ingrediens non solum vendentes, & ementes in eo flagellauit, & eiecit, sed & mensas nummulariorum, & cathedras vendentium: columbas euertit. Respondeo, hoc esse inter hæc discrimen, quod vendentium in Templo munera erant illicita, vt potè contra sanctitatem illius loci ad cultum diuinum destinati, & ideo cõuenienter Christus Dominus mensas etiam vendentium euertit, ne ipsi, vel alij ad similes emptiones & venditiones in eodem loco exercendas redirent, si paratas mensas inuenissent. Propria autem munera principum, quæ in throno & sede maiestatis obeunt, non sunt illicitæ, sed à Deo ordinata, ipso dicente: *Per me reges regnant, & legum conditores iussa decernunt: per me principes imperant, & potentes decernunt iustitiam*: vnde si debitis circumstantiis illa exercent, sunt valde meritoria. & ideo licet Deus deponat principes de sede, propter prauam regalis muneris functionem, minimè tamen eorum sedes euertit. Licet autem Ecclesiasticus dicat: *Sedes ducum superbiorum destruxit Deus*: certè non aliud significare voluit quàm Deum superbos duces propter eorum peccata de sede deposuisse, non tamen sedes eorum detraxisse, cum immediatè post illa verba subdat: *Et sedere fecit mites pro eis*: vbi quæso mites sederent, si Dominus sedes destruxisset? vnde Glossa interlinearis locum illum Ecclesiastici exponit per hæc B. Virginis verba: *Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles*.

Deinde subdit Deipara: *& exaltauit humiles*. 3. *Humiles* dicuntur ab humo, cui prostrati sunt, eo quod nihil excelsum & sublime de se cogitant, sed instar humi cõculcandos omnibus se exhibent: est autem humilitas voluntaria mentis

inclinatio in id, quod in homine inæm & infimum est, ad Deum ordinata. Ita D. Thom. 2. 2. q. 161. art. 1 ad 2. Habet autem humilitas duos respectus seu relationes; alteram ad ipsummet hominem; alteram ad Deum, vt docet D. Aug. lib. 1. de serm. Domini in monte cap. 9. ante medium. Atque ex prima duæ actiones producuntur, nempe propria deiectio, & infima æstimatio sui ipsius; item moderantia appetitus sensitui, ne inordinatè tendat in magna, vel ne homo se existimet aliquid esse supra id quod est. ex secunda verò duæ aliæ actiones nascuntur, nempe subiectio & reuerentia in Deum; obedientia item exacta mandatorum eius. Notat autem egregiè Albertus Magn. hic quatuor præmia humili deberi propter quatuor, quæ in illo effluent. Est enim in eo sui depressio, cognitio suæ vacuitatis, exiguitas, & abiectio. Propter depressionem, debetur exaltatio: Propter vacuitatem, impletio: Propter exiguitatem, gratiæ magnitudo: Propter abiectioem autem sui, gloriæ sublimatio. De primò, D. Lucas: *Omnis qui se humiliat, exaltabitur*. De secundò, lib. 4. Reg. legimus: *Quod mulier offerentibus sibi filiis, impleuit vasa vacua non pauca*. De tertio, De Petrus inquit: *Humilibus autem dat gratiam*. De quarto, Salomon dixit: *Humilem spiritu suscipiet gloria*: sic Christus Dominus ob profundam eius humilitatem ad supremum gloriæ & honoris culmen fuit euectus, Paulo dicente: *Exinanitit semetipsum formam serui accipiens, & subdit: Propter quod & Deus exaltauit illum & dedit illi nomen, quod est super omne nomen*. Verum si rem hanc altius perpendamus, inueniemus ab orbis conditi primordiis coepisse Deum maiores demittere, & inferiores exaltare. Duo fuerunt primi parentis filij Cain, & Abel, & maiori spreto minorem elegit: *Respexit Dominus ad Abel, ad Cain autem non respexit*: ex filiis etiam Noë, primogenitum reprobaui & minorem, secundo genitum benedixit: inter filios Abrahæ Ismael fuit primus,

Matth. 21.

Prou. 8.

Eccles. 10.

Ibid.

D. Thom.
2. 2.Albert. Ma-
gnus super
Magnif.

Lucæ 14.

4. Reg. 4.
1. Pet. 4.

Prou. 29.

Ad Phil. 3.

Genes. 4.

primus, Isaac secundus, in hoc sibi com-
 placet, non illo: *In Isaac vocabitur tibi se-*
men: Isaac deinde duo fuerunt nati, pri-
 mogenitus Esau, & secundo genitus Ia-
 cob, de illis tamen nouimus Malachia o-
 raculum dixisse à D. Paulo relatum: *Iacob*
dilexi, Esau autem odio habui. Iosephi dein-
 de duos commemorat sacra Scriptura
 genuisse filios, Manassen, & Ephraim, &
 vt in Gen. legimus; benedictionem Deus
 voluit dare Ephraim minori, non Ma-
 nasse maiori. videtur ergo Deus ita pri-
 mogenitos odio persecutus, quia ob ma-
 ioritatem, superbiorum typum gerunt,
 vade & omnes Aegyptiorum primoge-
 nitos angelico ministerio enecauit: *Et*
occidit Dominus omnem primogenitum in
terra Aegypti. Vel dicamus, propterea
 Deum secundo genitos praeluisse pri-
 mogenitis, vt praefiguraret tum futuram
 secundi Adami super primum excellen-
 tiam, iuxta illud D. Pauli: *Primus homo de*
terra terrenus, secundus homo de caelo cele-
stis: tum vt populum humilem gentilem
 secundo genitum populo Hebraeo, de
 quo dixerat Deus: *Filius meus, primoge-*
nitus meus Israel: post Christi aduentum
 a teponendum fore significaret.

Arbitror autem ea praecipue ratione
 Deum solitum esse humiles quosque, &
 abiectos exaltare, ac de stercore erigere,
 quia in hoc omnipotentia eius maxime
 effulget: quemadmodum enim creare,
 quia est aliquid ex nihilo facere, ostendit
 infinitam esse Dei potentiam, ita eandem
 manifestat ex lapidibus semen Abrahae
 suscitans, ex statu pastorali & armenta-
 rio Dauidem ad regiam dignitatem ex-
 altans, ex statu piscatorio ad Pontificiam
 triaram & ad Apostolatus principatum
 Petrum euehens, ex telonio Matthaeum,
 & ex arte scenofactoria Paulum ad Apo-
 stolicum culmen vocans; hac enim ra-
 tione non solum animae & corporis, sed
 vocationis, electionis, iustificationis, o-
 mniumque caelestium donorum supre-
 mum dominum luculenter se esse osten-
 dit. Secundo, solet Deus humiles & ab-

iectos ad munera magna eligere, quia in
 eo Dei sapientia maxime splendet, quod
 per stultitiam praedicationis Crucis, &
 per simplices ac rudes ministros mundi
 sapientiam euertat, Philosophorum ca-
 thedras confundat, ac inaudita dogmata
 omnem humanam rationem superantia
 introducat. vnde scite & eleganter D.
 Augustinus dixit: *Tam ergo tria sunt in-*
credibilia, quae tamen facta sunt; incredibile
est enim Christum resurrexisse in carne, & in
caelum ascendisse cum carne, incredibile est
mundum rem tam inredibilem credidisse:
incredibile est homines ignobiles, infirmos,
paucissimos, imperitos, rem tam incredibilem,
tam efficaciter mundo, & in illo etiam doctis
persuadere potuisse. Horum trium incredibi-
lium primum nolunt isti, cum quibus agimus,
credere. Secundum coguntur & cernere, quod
non inueniant, vnde sit factum. Tertio, resur-
relio certe Christi & in caelum cum carne, in
qua surrexit, ascensio toto iam mundo prae-
dicatur & creditur: si credibilis non est, vnde
toti terrarum orbi iam credita est? ac tandē
subdit: in tam contemptibilibus testibus mul-
to mirabilis diuinitas se ipsam persuasit, elo-
quia namque persuadentium, quae dicebat,
mirra fuerunt facta, non verba.

Ad extremum cum B. Virgo dicat, su-
 perbos de suis sedibus fore deturbandos,
 & ab humilibus eorum sedes occupan-
 das, oportet explicare, quanam sedes sint
 istae: Pro quo obseruandum est, sedes
 sublimiores magnatibus, magistratibus,
 nobilibus, ac denique Principibus, tam
 in iudiciis, quam in conuiuiis, disputa-
 tionibus, locis que aliis & publicis & pri-
 uatis iure concedi solitas, apertissimum
 esse in scripturis, vbi regia cathedra, thro-
 nus, solium, & similia illis conuenire di-
 cuntur: Thronus Salomonis sex gradus
 habebat; & 2. Reg. 6. *Elevetur thronus Da-*
uid super Iudam: id est, sit rex, & sedeat
 sublimior reliquo populo; vnde & Isaias
 dixit: *Vidi Dominum sedentem super solium*
excelsum, & eleuatum: vbi ex celsitudine
 throni diuinam maiestatem describit.
 In publicis quoque conuentibus erant

Titt 3 primæ,

D. Aug. lib.
 22 de Cirit.
 Dei c. 3.

3. Reg. 11.
 2. Reg. 6.
 Isa 6.

primæ & sublimes cathedræ, ceteris sedibus eminentiores, ut apud Matthæum, Marcum, & Lucam, immo etiam in conuiuio (ut legimus) quidam erant lecti alii subliores, ut i. Regum innuitur: *Sedit Rex ad comedendum panem super cathedram suam secundum consuetudinem; & apud Lucam dicitur: Intendens quomodo primos accubitus eligerent: & illud: Amice, ascende superius: unde & Salomon inquit: Ne gloriosus appareas coram rege, in loco magnatorum ne steteris: melius est enim, ut dicatur tibi, ascende huc, quam ut humiliaris coram principe: Ab his ergo honorificis sedibus deposuit Deus potentes, & loca illorum in eisdem humiles collocavit, ut contigit superbis regibus Babylonæ, quorum sedes occuparunt Darius, Cyrus, & reges Persarum & Medorum, & accidit etiam Romanis Imperatoribus, ut Diocletiano, Maximiano, & Maxentio, in quorum imperium successit humilis Constantinus; ac tandem (ut paucis multa complectar) nemo ignorat potentissimos Cæsares ab Urbis Romanæ sede multis retrò annis diuini brachij potentia expulsos fuisse, & in eadem humiles Christi Discipulos collocatos, Petrum, Linum, Clementem, Siluestrum & reliquos Romanæ Ecclesiæ Pontifices, legitimos Christi Vicarios, & Petri successores. Unde quemadmodum potentissimi illi Cæsares imperium suum in dies magis dilatare fatigantes, varias nationes debellarunt, suoque dominio subiugarunt, ita Christi Domini Apostoli per vniuersum orbem eius fidem propagantes pene innumera regna Christianæ legis iugo non aliis, quam verbi diuini bellicis tormentis subdiderunt, ac Dei veri obedientiæ manciparunt, Dauide dicente: *In omnem terram exiit sonus eorum: non hyperbolicè, sed vere ait: In omnem terram: nam cum duodecim essent Apostoli, in totidem partes, ex quibus componitur vniuersus orbis, ad prædicandum Euangelium diuisi fuere. Tria noscuntur esse Orientis signa, Gemini,**

Libra, & Aquarius: Tria Meridiei, Taurus, Virgo, & Capricornus: Tria Occidentis, Piscis, Cancer, & Scorpio: Tria tandem Aquilonis, Aries, Leo, & Sagittarius, per quæ omnia Christi Apostoli peragrarunt diuini verbi gladio, Christi impetio varias nationes subiugantes, Simoni, Bartholomæo, & Matthæo, primus ternarius Orientis in sortem cecidit: Simoni, Aegyptus sub Gemini: Bartholomæo, Bactriana, Licaonia, Armenia, sub signo Libræ: Matthæo, Aethiopia, quæ sub Aquario iacet. Secundus ternarius Meridiei in sortem cecidit: Thaddæo, & Thomæ: Andrea quidem Achaia in Græcia sub Virgine, Thaddæo, Persia & Mesopotamia sub Tauro; Thomæ India superior, Brachmaes, & Irani, qui sub Capricorno degunt. Tertius ternarius Occidentis contigit in sortem Ioanni, Iacobo minori, & Philippo: Ioanni quidem Asia, Ionia, & Phrygia, sub Cancro iacentes: Iacobo minori licet alioquin tamquam Ierolimitanus Episcopus à Iudæa non discederet, ex Cilicia, & Pamphila aduentantes, qui sub Pisce habitant, docere & instruere incubuit; Philippo, Syria contigit sub Scorpione. Ac tandem quartus Aquilonis ternarius, Matthæo, Petrum, & Iacobum maiorem, Matthæo quidem in sortem cecidit pars illa Iudææ, Idumææ, & Syriæ, quæ sub Ariete cadit; Petro principi Apostolorum vniuersa Italia, præsertim tamen Roma quæ sub Leone degit; Iacobo denique Hispania, Celtica, & Arabia felix, quas sub Sagittario esse constat: his omnibus Paulum adiungam, de quo Christus Dominus ad Ananiam dixit: *Vas electio- nis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus, & regibus, & filiis Israel: quod sanè ita exactè diuina Christi ope præstitit, ut cum primum Catholicam fidem professus fuit, ex Damasco in Ierusalem se contulit ad Christi euangelium euulgandum: deinde in Tharsiam, Ciliciæ Metropolim, postea in Antiochiam, celeberrimam Syriæ urbem;*

Psal. 18.

rursus in Phrigiam, in Galatiam, in Troiam, in Macedoniam, & in Athenas, inde in Corinthum, in Ephesum, in Miletum, & in plures alias Achaiae & Graeciae insulas peruenit: post ad Arabes, Italiam denique ingressus est, ac Romam pro Christo sanguine post innumeras nationes euaginato diuini Verbi case expugnatas, & Christi imperio subactas, animam Creatori suo triumphans reddidit, cui sit honor & gloria in saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA XXVI.

Varijs expositionibus elucidantur verba illa: *Esurientes impleuit bonis, & diuites dimisit inanes: quorum occasione, tremendum illud Christi elogium explicatur: Facilius est camelum per foramen acus transire, quam diuitem intrare in regnum caelorum: nonnullaque proferruntur aduersus diuites auctores.*

Matth. 19.

VOLENS Deipara Maria diuini brachij potentiam decantare, in tribus praecipue illam mirifice se ostentasse demonstrat, in euertenda superbiorum sapientia, in expugnanda principum potentia, in frustranda tandem diuitum suis in opibus vana confidentia: vnde primo cecinit: *Dispersit superbos mente cordis sui: ecce superbiorum sapientiam euertit: subdit deinde: Deposuit potentes de sede: ecce principum potentiam calcat; tandem subiungit: Diuites dimisit inanes: ecce vanam illorum in diuitis confidentiam frustratur, & confingit potentia diuini brachij, opibus suis illos expolians, & inanes di-*

Luc. 1.

Ibid.

Ibid.

mittens. Quia tamen in operibus Dei misericordia & iustitia praecipue effulgent, iuxta illud Davidis: *Misericordiam, & iudicium cantabo tibi Domine: ideo cum diuitibus, in quos diuina iustitia inuehitur, coniunxit esurientes, in quibus fatiurandis diuina misericordia se prodia & manifestat. Ad vtriusque tamen sententiae expositionem accedens, cum in eo quot capita, tot sint Doctorum placita, omnium illa referam, & quaedam eorum nonnihil prosequar, quia si de singulis late differendum esset, prouinciam longe a nostro instituto alienam sumeremus.*

Primam ergo expositionem tradit Episcopus Christophopolitanus, qui per diuites intelligit Angelos, qui de caelo ceciderunt; per esurientes vero iustos, qui ad caelestes eorum sedes ascenderunt: per Magnifici verba eius sunt haec: *Homines esurientes, & sitientes iustitiam, & cupientes toto conatu iustificari per Christum: & esurientes, & cum effectu, & conatu, & violentia praesentiae desiderantes illam gloriam, Christus impleuit illos bonis caelestibus, & Demones qui erant in caelo diuites per naturam, & gratiam, expectantes esse diuites per gloriam, si stetitissent, & Deo paruissent, dimisit inanes, & vacuos, & frustratos in mente cordis sui, & in sua intentione: quia non solum perdidit sedem Christi, quam usurpare volebant, sed etiam sedes, quas possidebant.*

Episc. Christopholit. in exposit. su.

per Magnif.

Homines esurientes.

& sitientes iustitiam,

& cupientes toto conatu iustificari per Christum:

& esurientes,

& cum effectu, & conatu, & violentia praesentiae desiderantes illam gloriam,

Christus impleuit illos bonis caelestibus,

& Demones qui erant in caelo diuites per naturam, & gratiam,

expectantes esse diuites per gloriam, si stetitissent,

& Deo paruissent, dimisit inanes,

& vacuos, & frustratos in mente cordis sui,

& in sua intentione: quia non solum perdidit sedem Christi, quam usurpare volebant, sed etiam sedes, quas possidebant.

Secundam expositionem tradit Chrysostomus Lusitanus, quae licet partim cum praecedenti conueniat, partim tamen ab ea dissentit: asserit enim per esurientes intelligi Angelos bonos, qui esurierunt claram Dei visionem; in qua beatitudo consistit; per diuites vero intelligi Angelos malos, qui multis bonis tam naturalibus, quam supernaturalibus fuerunt locupletati: quia tamen Angeli boni esurierunt beatitudinem, illa fuerunt repleti, isti vero, quia in multitudine diuitiarum suarum spiritualium superbe confidebant, omnibus illis spoliati fuerunt.

Chryf. Lusitan. de verbis Domine

to. 1. lib. 8.

c. 2.

per esurientes intelligi Angelos bonos, qui esurierunt claram Dei visionem; in qua beatitudo consistit; per diuites vero intelligi Angelos malos, qui multis bonis tam naturalibus, quam supernaturalibus fuerunt locupletati: quia tamen Angeli boni esurierunt beatitudinem, illa fuerunt repleti, isti vero, quia in multitudine diuitiarum suarum spiritualium superbe confidebant, omnibus illis spoliati fuerunt.